

Ime božanstva Brama pomeni razun drugih tudi toliko kot pravica <sup>1)</sup> resnica, veritas (*Kollar Slav. Boh. 230.*) Bramu jednak je v častju in podobli severni Prove, kakor so nam to ime nemški kronisti popačili in ktero se je brez dvombe glasilo Pravi, Deus verus. (*Massius: de Diis obotr. c. 2. str. 35. Chron. Sax. 1153, Petrus Albinus Meisn. Chronic. X. str. 302.*)

Višnu pomeni po etimologiji nekterih jezikoslovcov toliko kot „vitez“, in mi smo že spoznali severnoslavensko božanstvo: Vit, Vitislav. Drugi jezikoslovci (*glej: Bopp. Gramm. str. 44.*) izpeljujejo ime Višnu od glagola „vis“ intrare, habitare, tedaj pomeni Višnu intransitum gloria, hospitum Dominus, protector, pro illis pugnans, Hostislav, Vitislav, Vitoljub, zato česka beseda „vitati“ salutare <sup>2)</sup>.

Da vse te božanstva severnoslavensko basnoslovje pozna, učijo basnoslovci (*glej: Leibnitz Scriptor. rerum brunsvic. str. 141.*)

Edna avatara Višnutova se je velela Parasurama, ktera po besednem prestavku pomeni: Gostirad, Radigost (*glej: Vollmer Myth. str. 1224.*) Zdaj zapopademo, zakaj je Radegost tako do tenkega podoben Višnutu. Živa je obdržala svoje indiško ime tudi pri severnih Slavenih.

Indra, Deus aeris et tempestatis (*Bopp: gloss. 31.*) se je malo poslovenila, ker na rimskih kamnih najdemo Vindrana, to je, Vedrina. Litvanci jo imenujejo Podaga, to je, nebeška, od „dangis“ coelum (primeri: jugoslovensko dōga, duga, iris, mavra), Rusi pa: Pogoda od besede „god“ tempus. Kakor je tempestas in tempestas iz „tempus“ nastalo, tako iz „god“ Pogoda, ruski izrečeno Pagada. (*Več beri o tem pri Helmoldu: Chronicon Slav. I. cap. 84. stran 68 in Hanuš Wissenschaft. der slav. Myth., stran 75, 260, 107, 110, 273, 260.*) Dalje so iz indijskega preložene božanstva: Govinda — v Volos, Stado, Hari — v Zelon, Zelen, Kurma — v Želv; druge so le malo premenjene, postavim: Bhavani v Babo <sup>3)</sup>, Hiranja v Gorinja. Kdor se globeleje hoče o tej enakosti indijskega in slavskega basnoslovja podučiti, naj bere Kollarovo „Slavo Bohinj“ in izvrstnega dr. Hanuša basnoslovsko delo: „Wissenschaft des slav. Mythus. Lemberg 1842“.

(Dalje sledi.)

## Slovanski popotnik.

\* Omenili smo že, da je od c. k. ministerstva pravosodja izdani besednjak za pravoslovne in politične reči tudi v horvaškem, serbskem in slovenskem jeziku dodelan. Pristavimo danes, da ta obširna 44 pól debela knjiga, s katero bo mnogim potrebam pomagano in se je naše slovstvo kaj slavno pomnožilo, velja 2 fl. 36 kr. Besednjak je tako napravljen, da nemški besedi je pridjana horvaška, serbska (s cirilico) in slovenska; tako ob enem zvemo pomén nemške besede v treh jugoslavenskih jezikih. Velike

hvale vredni knjigi so pridjani pregovori v omenjenih 3 jezikih; slovenski se takole glasi: „Če tudi nazoča knjiga ne zadosti želji, leta 1849 tū in tam brez ozira na djanske razmere izrečeni, da bode plod komisije, v predgovoru za hervaško stran omenjene, ena in enaka pravoslovna terminologija ako ne vseh austrijskih Slavjanov saj vseh južnih Slavjanov, se je, zlasti po krepkem prizadetju gosp. doktorja Matija Dolenca, dvornega in sodnega pravdosrednika na Dunaju, vendar to doseglo, da so bile tri južno-slavjanske narečja v en zvezek natisnjene, nekaj za to, da bi se s tim bližnja njih srodnost očitno kazala, nekaj pa za to, da bi se tū nasvetovani pravoslovni izrazi in izreki vzajemno podpirali, opravičevali in dopolnovali. Upati je, da bode slovenski pisatelj v njej marsikako koristno mervico zapazil. Samo po sebi se pa razumeva, da velja, kakor vsak drug slovník, tako tudi nazoči pravdoznanski slovník z umnim prevdarkom in v duhu slovenskega jezika rabiti, in ne sužno deržati se ga. Tako najdeš v njem n. pr. mnogo nemških imén, kakor so: der Abgang, die Abwesenheit, der Eingriff in fremde Rechte, das Zustandekommen des Gesetzes, in enacih brez števila, so v tem slovníku kjekod, da se je prostor prihranil, tudi s samostalnimi imeni poslovenjene, če prav se v pisanju (v stiku besed) po naravi slovenšine morajo z glagoli prestavljati; ravno tako je v nemškem predelku (morda po nepotrebnem) sila veliko imen v drugem sklonu, na pr. Einführungs-, Eingangs-, Erbs-, Feuers-, Intabulations-, itd., ki so bile poslovenjene zdaj s besedami v drugem sklonu, zdaj s prilogi, tū in tam s stavkom: kar se tiče itd., ki se pa morajo v pisanju tako prestavljati, kakor vsakokratna zveza besedi nanaša.

Kar se tiče natisa slovenske strani, gré tū še pristaviti, da je bila gori omenjena komisija po dokončanem posvetovanju izperva gosp. doktorju Dolencu izročila nalogo v komisii ustanovljene izraze v red djati, dopolniti, za natis pripraviti in natisno popravo oskerbovati; ker pa imenovanemu gospodu pravdosredniku njegove mnoge opravila niso tega dopustile, je delo to podpisani prevzel in s pomočjo zaslužnega slovenskega pisatelja, gosp. Janeza Navratila, c. k. oficála najvišje sodnije, opravil.

Na Dunaju 16. aprila 1853. Matevž Cigale“.

\* C. k. ministerstvo uka je prejelo za tisk slovaško aritmetiko od g. Čulena, profesorja v Banskí Bistrici, in pisatelju 220 for. za njo podelilo.

\* Izdal se je 3. zvezek 3. tečaja časopisa „k prospechu času přimeřinych oprav na gymnaziích“, od prof. Jungmanna v nemškem in českem jeziku.

\* V Lvovu se natiskuje delo Juliana Horoškeviča pod naslovom: „Swiat popularnie opisany“ (svet po domače popisan) in zbirka povedk „Swietojanskíe Wianki“.

\* Njegovo veličanstvo je blagovolilo prejeti posvečenje Kollarjevega dela: Staro-Italia slavjanska.

\* V Karlovcí se je zapisal v filozofsko učilišče učenec, ki nobene roke nima. Bil je brez rok rojen; piše z desno nogo.

## Kratkočasnica.

Neki Anglež potovaje v Valencii se je zaljubil v prezalo mlado ciganko. Mati njena ni bila zoper to ljubezin, toda terja, da Anglež njeno hčer za ženo vzame. Anglež na to odgovori, da nima dosti premoženja, da bi se ženil. Stara ciganka se začne na vés glas krohotati ter mu reče: „kako to? ti nisi bogat, in vendar stanuješ v deželi, kjer je tolikšno bogastvo. S tako izurjeno tatice, kakor je moja hči, znaš kmalo biti največi bogatín. Vzemi jo za ženo“. — Zares ciganska mati!

<sup>1)</sup> Brama tudi v indiskem pomeni: rast, Wachsthum, zato toliko imen Rastislav pri severnih Slovencih, pri južnih najdemo historiško ime vojvoda koroškega Rastie. Zdaj je jasno, odkod toliko »Crescentius«, »Crescentinus«, »Crescentia« itd. pride; so to prestavljeni Janbrami, kakor smo na koroških kamnih našli — prestavljeni Rastieci.

<sup>2)</sup> Tako je pod »Jupiter suspitator« večkrat indoslavenski Višnu skrit.

<sup>3)</sup> Pri noriških Slovencih se je velela Bhavani Baba ali mara, die Weltmutter, zato toliko Beba lastnih imen BAEBIVS, BAEBIA na kamnih v Noriku in Panonii. a se večkrat spremeni v e, primeri: lahek in lehek, kratak in kratak, jaro in jero itd. Ime še je ostalo v psolvkah naroda. V severnoslavenskem basnoslovju najdemo to indiško Bhavani Majo — noriški Babi Mara pod imenom Baba.